

TUYÊN TRUYỀN CÁCH MẠNG TRÊN BÁO CHÍ CÁC CẤP CỦA ĐẢNG BỘ TRUNG KỲ NHỮNG NĂM 1930 - 1935

Nguyễn Văn Trung

Viện Khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Vinh

Ngày nhận bài 4/9/2019, ngày nhận đăng 13/11/2019

Tóm tắt: Sau khi Đảng được thành lập, trong những năm 1930 -1935, báo chí cách các cấp của Đảng bộ Trung Kỳ phát triển mạnh mẽ, có những đóng góp quan trọng vào việc mở rộng ảnh hưởng của Đảng, tổ chức và động viên công nông, chống đế quốc, phong kiến theo đường lối cách mạng vô sản; góp phần thúc đẩy phong trào cách mạng ở Trung Kỳ mà đỉnh cao là Xô Viết - Nghệ Tĩnh.

Từ khóa: Tuyên truyền; cấp bộ Đảng; đường lối; quần chúng; báo chí.

1. Tình hình báo chí các cấp của Đảng bộ Trung Kỳ những năm 1930 - 1935

Sau khi ra đời (2/1930), nhiệm vụ đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam (CSVN) là thống nhất các tổ chức cộng sản trong nước, mở rộng ảnh hưởng của Đảng và phát triển cách mạng trên cả nước. Giữa tháng 2/1930, Chấp ủy lâm thời Nam Kỳ (tức Xứ ủy Nam Kỳ) được thành lập. Cũng tháng 2/1930, thành lập Xứ ủy Bắc Kỳ. Tháng 3/1930, Xứ ủy Trung Kỳ ra đời. Tiếp đó các tỉnh ủy, huyện ủy được thành lập, đánh dấu sự xác lập của hệ thống tổ chức Đảng.

Trong khi đó, khi phong trào cách mạng 1930 - 1931 bùng nổ, thực dân Pháp tăng cường khủng bố, các tổ chức của Đảng bị phá vỡ nghiêm trọng. Nhiều Ủy viên Trung ương Đảng, Xứ ủy, tỉnh ủy, huyện ủy bị bắt tù, đày. Việt Nam Quốc dân Đảng bị đàn áp và tan rã. Cách mạng Việt Nam rơi vào hoàn cảnh rất khó khăn.

Từ năm 1930 đến giữa năm 1935, chính quyền thực dân đã ban hành nhiều văn bản mới nới lỏng chế độ kiểm duyệt báo chí. Nghị định của Toàn quyền R. Rôbanh ký ngày 01/01/1935 về bãi bỏ chế độ kiểm duyệt báo chí quy định từ năm 1898. Mục đích của chính quyền thực dân không phải để mở rộng quyền tự do báo chí, mà là để thu hồi giấy phép tất cả những tờ báo công kích chính sách thực dân, phê phán nhà nước Pháp.

Nhận thức rõ vai trò quan trọng của báo chí, qua kinh nghiệm hoạt động của báo *Thanh niên* (ra đời ngày 21/6/1925), Hội nghị thành lập Đảng CSVN (2/1930) quyết định bỏ những tờ báo do Đông Dương Cộng sản Đảng và An Nam Cộng sản Đảng xuất bản trước đây. Ban Trung ương có thể xuất bản một tạp chí lý luận và ba tờ báo tuyên truyền; Về tổ chức báo chí cách mạng do Đảng thống nhất, nên báo chí của hệ thống các tổ chức cộng sản trước đây đều ngừng xuất bản, để theo một dòng chỉ đạo thống nhất của Đảng Cộng sản; Về tư tưởng chính trị của báo chí, theo đường lối chính sách của Đảng CSVN...

Theo tinh thần đó tờ báo đầu tiên của Đảng là *Tranh đấu* ra số đầu tiên ngày 15/8/1930, tạp chí đầu tiên là *Tạp chí Đỏ* xuất bản số đầu tiên ngày 5/8/1930. Sau Hội nghị Trung ương tháng 10/1930, Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương (CSĐD) xuất bản báo *Cờ vô sản*, ra số 1, ngày 01/01/1931 và *Tạp chí Cộng sản*, số 1, ngày 11/2/1931. Các xứ ủy, tỉnh ủy, nhiều huyện ủy và chi bộ trong nước cũng ra báo. Xứ ủy Nam Kỳ ra báo *Cờ đỏ*, tháng 5/1935 ra báo *Giải phóng*. Ở Bắc Kỳ, năm 1931, báo *Tiến lên*... Ở Trung Kỳ, kể

tục những tờ báo cách mạng giai đoạn trước, dưới sự chỉ đạo của Xứ ủy Trung Kỳ, các tỉnh ủy đã chỉ đạo xuất bản các tờ báo của mình nhằm tuyên truyền đường lối cách mạng của Đảng, cổ vũ công nông tham gia phong trào chống đế quốc, phong kiến.

Báo của Xứ ủy Trung Kỳ gồm: Báo *Chỉ đạo*, in thạch, kích thước 18,5cm x 28cm. Không rõ số đầu tiên xuất bản ngày, tháng, năm nào, chỉ biết số 2, ngày 02/05/1930, với 4 trang và số 3 ngày 03/05/1930; Báo *Người lao khổ*, in giấy sếp, viết bút thép, kích thước 19cm x 30cm. Không rõ số đầu tiên xuất bản ngày, tháng, năm nào, chỉ biết số 8, ngày 17/8/1931 với 4 trang; Báo *Lao khổ* đổi tên từ tờ *Người lao khổ* trước đây; Báo *Công nông binh*, in giấy sếp, kích thước 19cm x 30cm. Không rõ số đầu tiên xuất bản ngày, tháng, năm nào, chỉ biết số 26 ra ngày 10/1/1931 và số 27 ra ngày 6/2/1931; Báo *Vô sản*, in thạch, kích thước 18cm x 29cm. Không rõ số đầu tiên xuất bản ngày, tháng, năm nào, chỉ biết số 38 với 4 trang, xuất bản 8/1931; Báo *Tự chỉ trích*, in thạch, kích thước 19cm x 26,5cm, xuất bản 1933.

Ở Miền ủy Nam Trung Kỳ (gồm 5 tỉnh: Quảng Nam, Quảng Ngãi, Bình Định, Phú Yên, Khánh Hòa) có báo *Cờ đỏ*.

Báo chí của Đảng bộ tỉnh, huyện gồm:

Đảng bộ tỉnh Thanh Hóa có: Báo *Tiến lên* - Cơ quan Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Thanh Hóa, in thạch, xuất bản năm 1930 - 1931. Báo *Hôn lao động* - Cơ quan Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Thanh Hóa, kích thước 18,5cm x 24,5cm, in giấy sếp, viết bút thép. Báo xuất bản hàng tháng, số 1 ra vào tháng 1/1934. Báo *Nguyệt san* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Thanh Hóa, kích thước 19cm x 26,5cm, in typô, xuất bản năm 1934.

Đảng bộ tỉnh Nghệ An có đến 13 tờ báo, gồm: Báo *Nghệ An đỏ* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Nghệ An, chưa rõ số 1 ra ngày, tháng nào, hiện còn một tờ không biết số, viết về vụ tàn sát của đế quốc ở Hưng Nguyên ngày 12/09/1930; Báo *Tiến lên* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Nghệ An, in thạch, kích thước 18,5cm x 26,5cm. Chưa rõ số 1 xuất bản năm nào, chỉ biết số 28 ra ngày 10/01/1932. Báo *Vô sản* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Nghệ An, xuất bản 1934; Báo *Chuông cách mạng* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Nghệ An, in li tô, kích thước 27cm x 21,5cm. Báo xuất bản bí mật trong những năm 1934 - 1935. Đến 4/1935 đổi tên thành *Tự cứu*; Báo *Chỉ trích*, in thạch - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện Nghi Lộc, tỉnh Nghệ An, xuất bản năm 1932; Báo *Tia sáng* - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện Quỳnh Lưu, tỉnh Nghệ An, xuất bản năm 1930; Báo *Lao động*, in li tô, kích thước 26,5cm x 19cm - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện Quỳnh Lưu, tỉnh Nghệ An, số 1 ra ngày 12/09/1931; Báo *Nhà quê*, in đất, kích thước 30cm x 19cm - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSVN huyện Thanh Chương, tỉnh Nghệ An, số 1 ra ngày 10/10/1930; Báo *Sản nghiệp* - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSVN huyện Hưng Nguyên, tỉnh Nghệ An, xuất bản năm 1930; Báo *Giác ngộ*, in thạch - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSVN huyện Nam Đàn, tỉnh Nghệ An, xuất bản năm 1930; Tờ *Đề lao tuần báo* hay *Ngục báo* là tờ “báo miệng” của chi bộ Nhà lao Vinh năm 1931 do Hồ Tùng Mậu, Nguyễn Duy Trinh và một số đồng chí khác tổ chức phát hành; Báo *Chuông vô sản*, in thạch, kích thước 20cm x 26cm xuất bản năm 1931, sau đổi tên là *Cờ dẫn đạo* năm 1932 của Khu bộ Vinh - Bến Thủy; Báo *Sóng cách mệnh*, in thạch, không biết số 1 ra ngày, tháng, năm nào, chỉ biết số 2 ra ngày 15/03/1932....

Đảng bộ tỉnh Hà Tĩnh có đến 7 tờ báo: Báo *Công nông binh*, in li tô, kích thước 13cm x 19cm - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Hà Tĩnh. Báo xuất bản bí mật

những năm 1930 - 1931; Báo *Bônsovích* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Hà Tĩnh. Nguyên là tờ *Công nông binh* đổi tên thành; Báo *Bước tới* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Hà Tĩnh. Nguyên là tờ *Bônsovích* đổi thành; Báo *Cổ động*, in thạch - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện La Sơn (Đức Thọ), tỉnh Hà Tĩnh. Chưa rõ báo số 1 xuất bản năm nào, chỉ biết số 9 ra ngày 15/02/1931; Báo *Tiếng gọi*, in đất, kích thước 18cm x 26cm - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSVN huyện Thạch Hà, tỉnh Hà Tĩnh, xuất bản năm 1930; Báo *Tự cứu*, in đất, kích thước 18cm x 26cm - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSVN huyện Can Lộc, tỉnh Hà Tĩnh, xuất bản năm 1930; Báo *Dân cày* - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSVN huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh, xuất bản năm 1930.

Đảng bộ tỉnh Quảng Trị có: Báo *Tiến lên* - Cơ quan Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Quảng Trị, không biết số 1 xuất bản thời gian nào, chỉ còn lại số 2 ngày 18/04/1931; Báo *Bạn dân cày* - Cơ quan Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Quảng Trị, xuất bản năm 1931; Báo *Mặt trận đỏ* - Cơ quan Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Quảng Trị; Báo *Áo xanh*, viết tay của chi bộ Đảng tại Nhà lao Quảng Trị, xuất bản bí mật năm 1933.

Đảng bộ tỉnh Thừa Thiên - Huế có: Báo *Lao khổ* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Thừa Thiên - Huế, xuất bản năm 1930; Báo *Tổng công hội đỏ* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Thừa Thiên - Huế, xuất bản năm 1930; Báo *Con đường đấu tranh* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Thừa Thiên - Huế, xuất bản năm 1930.

Đảng bộ tỉnh Quảng Nam - Đà Nẵng có: Báo *Lười cày* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSVN tỉnh Quảng Nam. Xuất bản năm 1930, ra được 9 số; Báo *Cờ đỏ* - Cơ quan của tổ chức Đảng CSĐD liên tỉnh Đà Nẵng, Quảng Ngãi, Quy Nhơn, Phan Thiết, xuất bản bí mật năm 1931 - 1934; Báo *Còi nhà máy* - Cơ quan của Thành ủy Đảng CSĐD thành phố Đà Nẵng, xuất bản bí mật năm 1931.

Đảng bộ tỉnh Quảng Ngãi có: Báo *Bạn gái*, kích thước 9cm x 12cm - Cơ quan vận động phụ nữ của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Quảng Ngãi, xuất bản bí mật năm 1930 không định kỳ; Báo *Tiến lên*, kích thước 18,5cm x 26cm - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện Mộ Đức, tỉnh Quảng Ngãi, xuất bản năm 1930; Báo *Búa liềm* - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện Sơn Tịnh, tỉnh Quảng Ngãi, xuất bản năm 1930; Báo *Con đường sống*, kích thước 27cm x 21cm - Cơ quan của Huyện ủy Đảng CSĐD huyện Mộ Đức, tỉnh Quảng Ngãi, xuất bản năm 1931 - 1932; Báo *Dân nghèo* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Quảng Ngãi. Báo in giấy sếp, viết bút thép, kích thước 19cm x 26,5cm, xuất bản năm 1934; Báo *Dân cày* - Cơ quan của Tỉnh ủy Đảng CSĐD tỉnh Quảng Ngãi. Báo xuất bản giữa năm 1935.

Qua thống kê, dù chưa đầy đủ, các tờ báo nêu trên của các Đảng bộ tỉnh, huyện, xứ ủy Trung Kỳ đã lên tới con số 35, trong đó Đảng bộ tỉnh Nghệ An và Hà Tĩnh có tới 20 tờ báo. Thực tế đó đã minh chứng, khẳng định vai trò của báo chí cách mạng Trung Kỳ góp phần quan trọng vào phong trào cách mạng Việt Nam, nơi là cái nôi ra đời và là đỉnh cao của phong trào chống đế quốc, phong kiến - cao trào Xô viết Nghệ Tĩnh.

Báo chí cách mạng ở Trung Kỳ dù công khai trực tiếp hay bí mật, gián tiếp đều đặt dưới sự lãnh đạo thống nhất của các cấp ủy Đảng từ kỳ bộ, tỉnh bộ, huyện bộ... Kẻ thù rất sợ báo chí cách mạng. Chúng tìm mọi thủ đoạn; huy động cả bộ máy chính quyền để đè bẹp, nhưng báo chí cách mạng vẫn tồn tại và phát triển. Các lãnh đạo chủ yếu của Đảng rất quan tâm đến báo chí, trực tiếp quyết định ra báo, viết bài và sửa bài, tổ chức in và phát hành. Tấm gương viết báo của Hồ Chí Minh, Trần Phú, Lê Hồng Phong, Hà Huy Tập là một trong những nhân tố bảo đảm cho báo chí Trung Kỳ giữ vững tính Đảng và

chất lượng của các bài viết, nhất là những bài mang tư tưởng chỉ đạo, vạch rõ phương châm, đường lối hành động, đồng thời cũng cổ vũ, tổ chức, bồi dưỡng cho các cán bộ tham gia làm báo.

2. Nội dung tuyên truyền nổi bật của báo chí các cấp bộ Đảng Trung Kỳ (1930 - 1935)

2.1. Tuyên truyền về Đảng và đường lối cách mạng của Đảng

Trong điều kiện Đảng CSVN mới ra đời, nhận thức của quần chúng nhân dân về Đảng còn hạn chế, nhiệm vụ của báo chí cách mạng là cần mở rộng tuyên truyền về Đảng và đường lối cách mạng của Đảng đến với quần chúng. Để làm rõ Đảng ra đời là bước ngoặt to lớn của cách mạng Việt Nam, tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Lâm thời tháng 10/1930, Luận cương Chính trị của Đảng CSĐD nhận định: “Điều kiện cốt yếu cho sự thắng lợi của cuộc cách mạng ở Đông Dương là cần phải có một Đảng Cộng sản có một đường chánh trị đúng, có kỷ luật, tập trung, mật thiết liên lạc với quần chúng, và từng trải tranh đấu mà trưởng thành. Đảng là đội tiên phong của vô sản giai cấp lấy chủ nghĩa Các Mác và Lênin làm gốc mà đại biểu quyền lợi chánh và lâu dài, chung cho cả giai cấp vô sản ở Đông Dương, và lãnh đạo vô sản giai cấp Đông Dương ra tranh đấu để đạt được mục đích cuối cùng của vô sản là chủ nghĩa cộng sản” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2005, tr. 100).

Để tuyên truyền tư tưởng đó, báo *Sóng cách mệnh* ở Trung Kỳ đã giải thích: “Đảng Cộng sản là cơ quan lãnh đạo cho cách mạng vô sản. Cũng như các giai cấp khác, vô sản giai cấp cần phải có một đội tiên phong để chỉ huy trong khi với tư bản chủ nghĩa cho được thắng lợi. Đảng Cộng sản tức là Đảng đại biểu cho vô sản giai cấp và các giai cấp bị bóc lột khác, cho nên ta có thể nói rằng Đảng Cộng sản là đảng vô sản” (Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy, 1932, tr. 1).

Hầu hết các báo cách mạng ở Trung Kỳ đều giải thích cho quần chúng hiểu về Đảng CSVN và mục đích của Đảng là “làm tư sản dân quyền cách mạng và thổ địa cách mạng”; giải thích những nhiệm vụ cốt yếu của cuộc cách mạng ở Đông Dương; địa vị của giai cấp vô sản và của Đảng trong cuộc cách mạng ấy; sách lược và chiến lược của Đảng trong sự lãnh đạo cuộc cách mạng; những vấn đề thuộc về việc thu phục quần chúng và việc lãnh đạo quần chúng công nông đấu tranh hàng ngày.v.v...

Báo chí đã đưa đến cho người đọc những hiểu biết cơ bản nhất về tình hình thế giới và trong nước hiện thời. “Hiện tình hình thế giới còn nằm trong thời kỳ đế quốc chủ nghĩa, ở dưới chế độ tư bản. Bọn giặc chính của nhân loại ngày nay tức là bọn đế quốc chủ nghĩa, tư bản giai cấp ấy. Chính vì quyền lợi của chúng mà làm cho nhân loại biết bao phen phải sa vào thảm trạng chiến tranh. Xương chất nên núi, máu chảy thành sông! Chính vì quyền lợi của chúng mà làm cho biết bao anh em, chị em thợ thuyền dân cày trên thế giới phải đói cơm rét áo, sống dở, chết dở trong cái xã hội ngày nay” (Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy, 1932, tr. 3).

Trong điều kiện nhận thức của nhân dân về cuộc cách mạng vô sản còn rất mới, báo chí đã giải thích cụ thể, dễ hiểu: “Cách mạng theo nghĩa chữ Tàu (cách là đổi; mạng là mệnh) là đổi cái mệnh này thay vào một cái mệnh khác hoàn thiện hơn. Theo nghĩa chữ Tây, cách mệnh tức là một cuộc tiến hóa mau chóng. Xã hội trải qua một cuộc cách mạng tức đã tiến bộ được một bước dài, chế độ xã hội đã thêm được một lần hoàn thiện

nữa. Trái lại với cách mệnh là cải lương nghĩa là sửa đổi lại.” (Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy, 1932, tr. 2). Số báo này đã giải thích một số từ Hán Việt về cách mạng như *Lao tư để huê* nghĩa là lao động và tư bản cùng nhường nhịn, hòa thuận cùng nhau, *Hội đồng lao tư hòa giải* là Hội đồng do chính phủ tư bản tổ chức ra để hòa giải xung đột giữa tư bản lao động. Báo *Công nông binh* số 25 ngày 10/01/1931; “Tuyên cáo”, giải thích việc đổi tên Đảng CSVN thành Đảng CSDD.

Bài viết “Cách mạng tư sản dân chủ là thế nào”, trên cơ sở phân tích tình hình đặc điểm xã hội của ba nước Đông Dương đã giải thích khái niệm “Cách mạng dân chủ tư sản” nhằm cung cấp cho những đảng viên, quần chúng hiểu rõ về nhiệm vụ chính trị của Đảng: “Cách mạng tư sản dân chủ là thợ thuyền vô sản cùng với nông dân quần chúng nổi dậy đánh đổ ách đế quốc phong kiến làm cho trong Xứ được độc lập và dựng nền dân chủ. Song cách mạng tư sản dân chủ xong thì công nông đứng lên làm chuyên chính để gây dựng xã hội, chứ không phải là tư bản chuyên chính.

Cách mạng đó đang có tính chất tư sản là vì nông dân còn có nhiều hạng tư sản tham gia vào, cho nên không thể gọi là vô sản cách mạng được, lại lúc thành công cũng chưa thể gây dựng xã hội ngay được. Con đường cách mạng Đông Dương ngày nay cũng theo con đường tư sản dân chủ cách mạng” (Cơ quan Tuyên truyền của Đảng bộ tỉnh Quảng Trị, 1931, tr. 2).

Báo chí các cấp của Đảng bộ Trung Kỳ đã giải thích về những khái niệm chính trị nhằm làm cho đường lối, chủ trương của Đảng thấm sâu trong quần chúng, để thúc tỉnh họ và làm cho mỗi cán bộ đảng viên thiết thực vận dụng trong thực tiễn đấu tranh. Báo *Tiếng gọi*, số 2 ngày 12/02/1931; “Vấn đề ruộng đất ở ĐĐ”, “Cách mạng tư sản dân chủ là thế nào”, báo *Tiến lên*, số 25 ngày 10/01/1932; “Cách mạng với cải lương”, “Đảng Cộng sản là gì?” Báo *Sóng cách mệnh*, số 2 ra ngày 15/03/1932, trong lời đầu, Bộ biên tập xác định: “Đảng mạnh là khi Đảng có ảnh hưởng trong quần chúng, không phải Đảng làm cách mạng mà chính quần chúng làm cách mạng. Nhưng nếu quần chúng tranh đấu mà không có Đảng Cộng sản. Nghĩa là Đảng của giai cấp lãnh đạo cho thì quần chúng tranh đấu không mạnh và không chiến thắng được” (Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy, 1932, tr. 1).

Tiếp đó có bài giải thích về khái niệm “Cách mạng và cải lương”. Bằng nhãn quan duy vật biện chứng, xem sự vật luôn luôn vận động, luôn luôn có sự đấu tranh và thống nhất của các mặt đối lập, bài báo viết: “Phong trào cách mạng ngày một bùng bột sôi nổi khắp trên hoàn cầu, đồng thời ta lại thấy xuất hiện trên trường chính trị một phái cải lương. Vậy ta muốn biết cách mạng với cải lương khác nhau như thế nào, tất phải biết ý nghĩa của hai tiếng ấy” (Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy, 1932, tr. 3).

Nội dung chính của bài báo là làm rõ khái niệm cách mạng và cải lương, đồng thời giải thích mối quan hệ biện chứng, tác động lẫn nhau giữa cơ sở hạ tầng và kiến trúc thượng tầng - hai bộ phận cấu thành của một hình thái kinh tế - xã hội, trong đó cơ sở hạ tầng quyết định kiến trúc thượng tầng. Vai trò quyết định của cơ sở hạ tầng đối với kiến trúc thượng tầng thể hiện ở chỗ: mỗi cơ sở hạ tầng sẽ hình thành nên một kiến trúc thượng tầng tương ứng với nó. Trong xã hội có giai cấp, giai cấp nào nắm quyền về kinh tế thì cũng giữ địa vị thống trị về mặt chính trị và đời sống tinh thần xã hội, cơ sở hạ tầng thay đổi thì kiến trúc thượng tầng cũng thay đổi theo. Sự thay đổi của kiến trúc thượng tầng không chỉ diễn ra trong giai đoạn thay thế hình thái kinh tế - xã hội này bằng hình thái kinh tế - xã hội khác, mà còn diễn ra trong quá trình biến đổi của mỗi hình thái kinh

tế - xã hội. Trong xã hội có giai cấp, thay đổi căn bản của kiến trúc thượng tầng phải thông qua đấu tranh giai cấp, thông qua cách mạng xã hội.

2.2. Tuyên truyền về kinh nghiệm đấu tranh cách mạng

Về kinh nghiệm cách mạng thế giới, Báo chí cách mạng Trung Kỳ đã làm cho người đọc hiểu về sự gắn bó giữa phong trào giải phóng dân tộc ở Việt Nam với phong trào công nhân và cộng sản quốc tế mà trước hết là giai cấp công nhân và Đảng Cộng sản Pháp; với phong trào giải phóng dân tộc, trước hết là ở châu Á và các thuộc địa của đế quốc Pháp.

Báo chí cách mạng Trung Kỳ đã tuyên truyền về công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô, nhằm tạo nên trong nhân dân sự tin cậy và lòng yêu mến, tạo ra sự vui mừng trước những thành tựu mà Liên Xô đạt được, coi đó là nguồn cổ vũ động viên lớn, niềm hy vọng mãnh liệt của tương lai cách mạng Việt Nam - đang đi theo con đường Cách mạng Tháng Mười, v.v... Nhân dịp kỷ niệm Cách mạng Tháng Mười Nga, Đảng CSĐD kêu gọi nhân dân Việt Nam hãy nhiệt tình ủng hộ Liên Xô: “Các bạn đã hiểu rằng giờ đây trên toàn thế giới chỉ có Cách mạng Tháng Mười thắng lợi, ở đó đang xây dựng chủ nghĩa xã hội, tức là ở đó quần chúng đã có rất nhiều quyền, họ đã rất hạnh phúc. Các bạn cũng biết rằng, nước Nga Xô viết đang ra sức giúp đỡ công nhân, nông dân toàn thế giới và nhân dân bị áp bức các thuộc địa để họ làm cách mạng lật đổ chủ nghĩa đế quốc thế giới và giai cấp tư sản thế giới. Các bạn hiểu rằng phải noi theo tấm gương của các anh, chị em nước Nga để thực hiện cuộc cách mạng; các bạn hiểu rằng nước Nga Xô viết thuộc về những người công nhân và nông dân, những người chủ của đất nước” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2005, tr. 218). Bởi vậy, trên báo *Việt Thường*, Cơ quan ngôn luận của học sinh Trung Kỳ, số đặc biệt, ra ngày 4/11/1930 đã có bài “Kỷ niệm tháng Mười (7/11)”

Nhân dịp những ngày lễ quan trọng trong nước và thế giới, trên một số tờ báo các cấp của Đảng bộ Trung Kỳ đã có những bài viết về ý nghĩa lịch sử những ngày kỷ niệm ấy nhằm nâng cao trình độ giác ngộ chính trị của quần chúng, thúc đẩy hành động noi theo những tấm gương sáng của phong trào cách mạng thế giới. Trên báo *Vô sản*, Cơ quan tuyên truyền của Xứ bộ Trung Kỳ, số 1, ngày 27/02/1932, có bài “Soạn sửa kỷ niệm Ba lê Công xã và Quốc tế Cộng sản”. Ngay trong lời đầu, số báo nhấn mạnh mục đích của tổ chức ngày kỷ niệm “là chú ý nhắc nhở lại tinh thần oanh liệt, cái sự nghiệp vẻ vang của những người tiên bối đã chỉ đường cho người đời noi theo và nức lòng cách mạng”. Nhằm thức tỉnh quần chúng cách mạng đi theo Đảng, bài viết đã trình bày rõ lịch sử ra đời và ý nghĩa của các ngày lịch sử Công xã Pari 18/03/1871 và thành lập Quốc tế Cộng sản 19/03/1919.

Cũng chủ đề này trên báo *Tiến lên* của Nghệ An, ngày 12/03/1932, có bài viết dưới nhan đề “Hai ngày kỷ niệm quan trọng”, trình bày lịch sử ra đời của Công xã Pari và Quốc tế Cộng sản. Đánh giá về ý nghĩa quan trọng của Công xã Pari, bài báo nhấn mạnh: “Cuộc Ba lê công xã bạo động là một cuộc tranh đấu rất oanh liệt của thợ thuyền binh lính nước Pháp. Cuộc bạo động này đã mở đường cho phong trào cách mạng thế giới và đã làm cho vô sản Nga noi gương đó làm cách mạng được thành công; khiến cho vô sản giai cấp và quần chúng lao khổ cả thế giới đem lòng nao nức làm cách mạng để mưu sự giải phóng cho mình, tinh thần của cuộc bạo động này rất sâu xa, ảnh hưởng cuộc bạo động này rất to tát” (Cơ quan Tuyên truyền của Đảng bộ tỉnh Nghệ An, 1932,

tr. 2); báo *Người lao khổ* ra ngày 2/5/1930, ngoài phần tên báo và ngày xuất bản, hầu như 4 trang khổ 20 x 30cm dành cho bình luận “Kỷ niệm ngày Quốc tế lao động mùng một tháng 5 năm 1930”, báo *Tiến lên*, tỉnh Nghệ An, số 29 ngày 12/03/1932; “Tranh đấu”, báo *Lao động*, số 2 ngày 20/09/1931...

Về kinh nghiệm cách mạng trong nước, báo *Cờ vô sản* - Cơ quan Trung ương của Đảng CSDD, do Tổng Bí thư Trần Phú phụ trách, số 2, ngày 01/02/1931, đúc rút những kinh nghiệm qua hai cuộc đấu tranh của công nhân ở Sài Gòn và thất bại của cuộc khởi nghĩa Yên Bái (2/1930) do Việt Nam Quốc dân đảng lãnh đạo. Dưới nhan đề “Sự quan trọng và sự kinh nghiệm bãi công ở hãng dầu Hoa Kỳ và Ảng - lê ở Nhà bè (Sài Gòn)”, trong lời nói đầu có đoạn viết: “... Trong lúc kỷ niệm Yên Bái, chúng ta phải nhận rõ ý nghĩa của cuộc kinh nghiệm ấy, để tấn hành kế hoạch tranh đấu, cách mạng cho tới lúc thắng lợi”. Qua nhiều bài như: “Kỷ niệm ngày quốc tế lao động”, *Người lao khổ*, số 2 ngày 02/05/1930; “Tuyên cáo”, báo *Gương vô sản*, số 1 ngày 01/07/1931; “Sau vụ giết tên huyện Nghi Lộc - Hững hờ là chết!!”, báo *Công nông binh*, số 27 ngày 06/02/1931; “Quân thù của anh chị em ta là ai?”, “Cái thảm trạng của đế quốc chiến tranh”, báo *Tiến lên*, tỉnh Quảng Trị, số 2 ngày 18/04/1931; “Các cấp đảng bộ phải sửa soạn làm kỷ niệm cuộc tàn sát ngày 12/9 ở Hưng Nguyên”, báo *Chỉ đạo* số 8, ngày 17/08/1931; “Họa đế quốc chiến tranh, Cách mạng tư sản dân chủ là như thế nào”, báo chí không chỉ mô tả mà còn chỉ ra những kinh nghiệm đấu tranh quý giá.

Những bài viết đó, mặc dầu với ngôn ngữ phần nhiều mang tính địa phương, văn phong còn khô khan, mộc mạc... nhưng đã làm trọn trách nhiệm về vang của một tờ báo Đảng, giúp quần chúng yêu nước hiểu biết những vấn đề cốt lõi nhất về Đảng và khẳng định cuộc đấu tranh của công nông chống đế quốc, phong kiến cần thiết phải có chính đảng, đội tiên phong của của giai cấp công nhân lãnh đạo.

Hình thức in báo cũng rất phong phú, đa dạng, từ in thạch, in li tô đến tipo, khổ báo cũng không đều, trình bày đủ các kiểu, dạng; giấy in báo xấu tốt khác nhau; báo ra không có định kỳ... nhưng được quần chúng tìm đọc, góp phần tuyên truyền đường lối của Đảng.

Báo chí cách mạng Trung Kỳ được toàn thể đảng viên và quần chúng địa phương ủng hộ. Từ việc các cơ sở cách mạng hết sức đùm bọc, giữ bí mật, nuôi cán bộ viết báo, đến việc tìm mua phương tiện in báo, tổ chức cất dấu, phát hành, sẵn sàng chủ động đối phó khi địch phát hiện, không làm lộ bí mật báo chí của ta. Các cán bộ và quần chúng còn đóng góp vào việc cung cấp tin tức, tình hình, vận động người đọc báo, góp tiền mua báo, ủng hộ báo... làm mọi việc để cho tờ báo sống, gắn bó với phong trào từ nội dung đến hình thức, đáp ứng đúng những suy nghĩ về yêu cầu của quần chúng. Cán bộ làm báo, dù không được học tập về chuyên môn nhưng đã cố gắng phấn đấu và trưởng thành qua thực tiễn công tác, tự rút kinh nghiệm để cải tiến, trở thành những chiến sĩ cách mạng tham gia làm báo, là vốn quý cho thế hệ báo chí thời kỳ sau này.

3. Kết luận

Thực hiện chủ trương của Hội nghị thành lập Đảng, trong thời kỳ 1930 - 1935, báo chí cách mạng Việt Nam nói chung và báo chí các cấp bộ Đảng Trung Kỳ nói riêng phát triển mạnh mẽ. Hệ thống báo chí cách mạng bao gồm báo chí ở Trung ương, các Xứ ủy, các tỉnh ủy, huyện ủy... đều là tiếng nói của các cấp bộ Đảng, theo tư tưởng chỉ đạo thống nhất là tuyên truyền mở rộng ảnh hưởng của Đảng và đường lối cách mạng của Đảng.

Trong hoàn cảnh đất nước bị cấm đoán mọi quyền tự do, dân chủ: tự do báo chí, tự do ngôn luận, tự do đi lại, tự do lập hội..., trình độ dân trí hạn chế, nhất là sự vây bắt của hệ thống mật thám, tòa án, quân đội của của thực dân Pháp... báo chí Trung Kỳ vẫn phát triển. Nội dung tuyên truyền chủ yếu là mở rộng ảnh hưởng của Đảng, tổ chức và động viên công nông thực hiện các khẩu hiệu hành động, đoàn kết toàn dân, dân chủ, bênh vực quyền lợi hằng ngày cho công nông. Các tờ báo với đều làm đủ chức năng của báo chí cách mạng là tuyên truyền, cổ động và tổ chức tập thể. Cả tên báo đều mang đậm tính giai cấp rất rõ như *Vô sản, Dân cày, Lao khổ, Dân nghèo, Công nông, Lao động*, v.v.. Bằng việc nêu kinh nghiệm đấu tranh cách mạng trong nước và thế giới, báo chí cách mạng Trung Kỳ đã đóng góp quan trọng vào việc tuyên truyền mở rộng ảnh hưởng của Đảng, tổ chức và động viên công nông, chống đế quốc, phong kiến theo đường lối cách mạng vô sản; góp phần thúc đẩy phong trào cách mạng ở Trung Kỳ mà đỉnh cao là Xô Viết Nghệ - Tĩnh (1930 - 1931) và phục hồi phong trào cách mạng những năm sau đó. Nghiên cứu những đóng góp của báo chí các cấp của Đảng bộ Trung Kỳ trong những năm 1930 - 1935 là góp phần thúc đẩy những người làm báo hiện nay nâng cao phẩm chất nghề nghiệp nhà báo, đóng góp nhiều hơn để báo chí thực sự là tiếng nói của Đảng, chính quyền và toàn thể nhân dân, phục vụ đắc lực cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Cơ quan Tuyên truyền của Đảng bộ tỉnh Quảng Trị (1931). *Cách mạng tư sản dân chủ là thế nào?*. Báo Tiến lên, số 2. Lưu tại Cục lưu trữ TW Đảng, phòng số 03 - 01, đơn vị bảo quản 1931.
- Cơ quan Tuyên truyền của Đảng bộ tỉnh Nghệ An (1932). *Hai ngày kỷ niệm quan trọng*. Báo Tiến lên, số 29. Lưu tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Ký hiệu Gy 4488.
- Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy (1932). *Đảng Cộng sản là gì?* Báo Sóng cách mệnh, số 2. Lưu tại Bảo tàng Tổng hợp Nghệ An, Ký hiệu LV 57.
- Cơ quan Tuyên truyền của khu bộ Vinh - Bến Thủy. 1932. *Cách mạng với cải lương*. Báo Sóng cách mệnh, số 2. Lưu tại Bảo tàng Tổng hợp Nghệ An, Ký hiệu LV 57.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2005). *Văn kiện Đảng toàn tập, Tập 2 (1930)*. Hà Nội: NXB Chính trị quốc gia.

SUMMARY

PROPAGANDA OF REVOLUTION ON THE PRESS AT DIFFERENT LEVELS OF THE ANNAM PARTY COMMITTEE FROM 1930 TO 1935

After the Party was established from 1930 to 1935, the revolutionary press of different levels of the Central Party Committee flourished, which made important contributions to expanding the Party's influence, organizing and encouraging workers and peasants to fight against the imperialism and feudalism in the direction of proletarian revolution; and to promoting the revolutionary movement in Central Vietnam, the greatest movement was the Nghe-Tinh Soviets.

Keyword: Propaganda; Party Committee; path; populace; the press.